

Den toårige uddannelse til hf-eksamen

Vejledning til lov og bekendtgørelse

Undervisningsministeriet

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Gymnasie- og Tilsynskontoret

Den toårige uddannelse til hf-eksamen	2
1. Uddannelsens professionsrettede profil.....	2
2. Semesteropdeling	3
3. Fagpakker.....	5
4. Projekt- og praktikforløb	9

Den toårige uddannelse til hf-eksamen

- Lov om de gymnasiale uddannelser §§ 33-41

- Bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser §§ 32-41 samt bilag 1

1. Uddannelsens professionsrettede profil

Hf-uddannelsens særlige profil er en generel professionsretning og praksisorientering. Med professionsretning menes, at uddannelsen gennem bestemte fagpakker og projekt- og praktikforløb gives en konkret retning mod professionsbachelor- eller erhvervsakademiuddannelser inden for områder som fx sundhed, undervisning/pædagogik, medier/it, økonomi eller miljø. Desuden får uddannelsens fag en praksisorientering, der både øger den faglige fordybelse, men også viser fagenes muligheder i relation til videre uddannelse og job.

Målet med uddannelsens professionsretning er at øge den enkelte elevs faglige viden, kundskaber og kompetencer samt gøre den enkelte elev mere afklaret og øge motivationen til at gennemføre uddannelsen samt til videre uddannelse.

Uddannelsens professionsretning konkretiseres gennem:

1. Fagpakker, der rummer relevante fag og niveauer i tilknytning til et bestemt professionsområde, og hvor der blandt andet arbejdes med faglige problemstillinger i relation til professionsområdet – dette gælder både i undervisningen i fagene og i det faglige samspil med øvrige fag. I arbejdet med de faglige problemstillinger kan der etableres kontakt til relevante uddannelsesinstitutioner, organisationer eller arbejdspladser med henblik på besøg, gæstelærere eller lignende.

2. Projekt- og praktikperioder, hvor eleverne skal løse konkrete og virkelighedsnære problemstillinger gennem en kombination af praktiske, udadrettede aktiviteter, fx feltarbejde og samarbejde med eksterne parter og den faglige undervisning.

3. Uddannelsens øvrige fag skal indeholde en praksisorientering, som øger den faglige fordybelse og viser fagenes professionspotentialer.

De obligatoriske fag dansk, engelsk og kultur- og samfundsfaggruppen vil skulle indgå i fagligt samspil med fagpakkernes fag for at understøtte professionsretningen blandt andet med faglige problemstillinger, der har relation til de videregående studier og de efterfølgende mulige professioner, som en given fagpakke er orienteret imod. Der skal blandt andet arbejdes med

problemstillinger inden for professionsområder, hvor viden og metoder fra fagene bidrager til løsning af konkrete, virkelighedsnære problemer. Fx hvordan løsning af problemer inden for sundhed og teknik forudsætter naturvidenskabelig viden, eller hvordan problemløsning inden for pædagogik og undervisning kræver viden om individ og samfund fra fag som dansk, historie, religion og samfundsfag.

2. Semesteropdeling

For at støtte elevens faglige udvikling opdeles uddannelsen i fire semestre med gradvis afvikling af fag, så eleven hvert halve år afslutter en del af uddannelsen. Eleven vil desuden gradvis skulle afklares om valg af fagpakke, valgfag og videreuddannelse bl.a. via projekt- og praktikforløb, der knytter sig til fag og faggrupper i de første to semestre og på andet år til den fagpakke, eleven vælger.

Denne organisering i semestre betyder også, at hvis en elev forlader den toårige uddannelse til hf-eksamen for at fortsætte på enkeltfags-hf, på en anden gymnasial uddannelse eller på en erhvervsuddannelse, kan eleven få prøvebeviser med sig og dermed undgå tab af uddannelsestid.

1. og 2. semester består af undervisning i de obligatoriske fag og faggrupper. Dog er der mulighed for, at engelsk på B-niveau først påbegyndes i andet semester. Af hensyn til en jævn fordeling af undervisningstiden på de fire semestre kan valgfag eventuelt påbegyndes fra andet semester. Dette vil gøre det muligt at afslutte matematik på C-niveau efter første semester, hvorefter eleverne kan begynde på matematik på B-niveau som valgfag i andet semester.

Der gennemføres et projekt- og praktikforløb i tilknytning til mindst ét fag eller én faggruppe i både 1. og 2. semester.

Efter første semester afsluttes mindst ét fag, medmindre eleven vælger at hæve faget til B-niveau. Det vil konkret være muligt for matematik på C-niveau og idræt eller det kunstneriske fag på C-niveau. Den naturvidenskabelige faggruppe kan ikke afsluttes efter 1. semester.

Efter andet semester afsluttes den naturvidenskabelige faggruppe samt matematik, idræt eller kunstnerisk fag på C-niveau, i det omfang disse ikke er afsluttet efter første semester samt evt. valgfag.

Undervisningen i fag, der indgår i fagpakken, kan først påbegyndes i 3. semester.

3. semester består af undervisning i dansk, engelsk og kultur- og samfundsfagsgruppen, fag fra en fagpakke samt eventuelt valgfag.

Efter tredje semester afsluttes kultur og samfundsfaggruppen og normalt engelsk på B-niveau.

4. semester består af undervisning i dansk, evt. engelsk på B-niveau, fag fra en fagpakke samt evt. valgfag. Derudover skal eleven udarbejde en større skriftlig opgave (SSO).

Efter fjerde semester afsluttes dansk, evt. engelsk på B-niveau, fag fra en fagpakke samt evt. valgfag.

I mindst ét af de to semestre (tredje og fjerde semester) gennemføres et projekt- og praktikforløb tilknyttet fagpakken, som skal understøtte elevens valg af videregående uddannelse.

Oversigt over undervisning i hf fordelt på de fire semestre

1. semester	2. semester	3. semester	4. semester
Dansk A	Dansk A	Dansk A	Dansk A
(Engelsk B)	Engelsk B	Engelsk B	(Engelsk B)
Matematik C	(Matematik C)		
Kultur- og samfundsfaggruppe	Kultur- og samfundsfaggruppe	Kultur- og samfundsfaggruppe	
Naturvidenskabelig faggruppe	Naturvidenskabelig faggruppe		
Idræt/kunstnerisk fag	(Idræt/kunstnerisk fag)		
	Evt. valgfag	Evt. valgfag	Evt. valgfag
		Fagpakkefag	Fagpakkefag
			Større skriftlig opgave (SSO)
Projekt- og praktikforløb	Projekt- og praktikforløb	Projekt og praktikforløb	
Timepulje	Timepulje	Timepulje	Timepulje

3. Fagpakker

For at understøtte en god overgang til videre uddannelse inden for erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne skal eleverne vælge mellem de fagpakker, som institutionerne udbyder. Ved ansøgning til optagelse på den toårige uddannelse til hf-eksamen vælger ansøgeren enten et kunstnerisk fag eller idræt, men ikke en fagpakke. Dette skyldes, at den gradvise afklaring af elevernes faglige styrker og interesser står centralt i den toårige uddannelse til hf-eksamen for på den måde at øge den faglige udvikling og motivation hos eleverne. Derfor skal fagpakkevalget først foretages på andet semester og efter andet projekt- og praktikforløb, som netop skal understøtte valget af fagpakke.

Det er eleven selv, der træffer valget om fagpakke efter at have modtaget vejledning herom. Som en del af vejledningen indgår afdækningen af elevens foreløbige kompetenceudvikling i bl.a. dansk, engelsk og matematik foretaget i slutningen af 1. semester og afrapporteringen af de første projekt- og praktikforløb.

Institutionen skal udbyde et antal fagpakker. Derudover kan institutionen også vælge at udbyde en eller flere udvidede fagpakker. I begge fagpakketyper skal der i sammensætning af fag og niveauer tages højde for fagbindinger. For den udvidede fagpakke skal skolerne eksempelvis være opmærksomme på eventuelle bindinger, der måtte være ved fag på A- og B-niveau. Eksempelvis kan eleverne kun få biologi eller samfundsfag på A-niveau, hvis de har matematik på mindst B-niveau.

Efter afslutningen af andet semester kan der dannes nye klasser i forbindelse med fordelingen af elever efter fagpakke. Der kan i den forbindelse oprettes klasser med elever med forskellige fagpakker. Klassedannelsen fra de første to semestre kan dog også fortsætte, så eleverne læser fagpakkerne på hold.

Klassedannelsen skal, uanset hvordan den tilrettelægges, understøtte et fagligt samspil mellem fagpakkefagene, obligatoriske fag, faggruppe og valgfag samt elevernes sociale og faglige tilhørsforhold i klassen.

Eksempler på fagpakker

Fagpakker skal bestå af to fag på henholdsvis BB-niveau eller på BC-niveau, der har et naturligt fagligt samspil og er målrettet et bredt videregående uddannelsesområde på især

erhvervsakademier eller professionshøjskoler. Institutioner, som kun har én eller to klasser pr. årgang, kan dog udbyde fagpakker, som indeholder to fag på C-niveau.

Fagpakke-modeller og konkrete eksempler på fagpakker

Fagpakke-model	Niveauer og løft ift. fagpakken	Antal undervisnings-timer i fagpakken	Antal timer til valgfag på B- eller C-niveau	Samlet timetal i fagpakke og til valgfag (samt hele uddannelsen)	Eksempel på fagpakkefag og valgfag
To fag på BB-niveau	To løft fra C- til B-niveau	250	Valgfag C: 75 eller valgfag C→ B: 125	325 (samlet undervisningstid: 1705) eller 375 (samlet undervisningstid: 1755)	<u>Fagpakke:</u> samfundsfag B, matematik B <u>Valgfag:</u> psykologi C eller biologi C →B
To fag på henholdsvis B- og C-niveau	Et løft fra C- til B-niveau og et C-niveau	200	Valgfag C→B: 125 eller 2 x valgfag C: 150	325 (samlet undervisningstid: 1705) eller 350 (samlet undervisningstid: 1730)	<u>Fagpakke:</u> kemi B, innovation C <u>Valgfag:</u> biologi C→B eller idræt C og mediefag C
To fag på henholdsvis B- og C-niveau	Et løft fra 0 – B-niveau og et C-niveau	275	Kun valgfag C: 75	350 (samlet undervisningstid: 1730)	<u>Fagpakke:</u> tysk B, psykologi C <u>Valgfag:</u> filosofi C
To fag på C-niveau (kun for institutioner med få hf-klasser)	To C-niveauer	150	To valgfag på henholdsvis C og C→B: 200	350 (samlet undervisningstid: 1730)	<u>Fagpakke:</u> informatik C, innovation C <u>Valgfag:</u> psykologi C og samfundsfag C→B

Eksempler på udvidede fagpakker

Den udvidede fagpakke sammensættes, så den ud over og sammen med de løft, som er indeholdt i en ordinær fagpakke, består af to eller evt. tre yderligere løft af niveau i fag, svarende til mindst 250 timer, heraf ét til to løft til A-niveau. Det betyder, at den samlede uddannelse vil indeholde i alt to eller tre fag på A-niveau.

En udvidet fagpakke må betragtes som krævende. Elever, som ønsker en udvidet fagpakke, og som har under 3,0 i gennemsnit af de prøver, herunder de interne prøver, som er aflagt i første semester, skal ved afslutningen af andet semester gennemføre en faglig screening i relevante fag samt en vejledningssamtale. Skolen skal hermed sikre, at eleven er fagligt klædt på til at gennemføre forløbet. Det vil efterfølgende være eleven selv, som beslutter, om vedkommende ønsker en udvidet fagpakke. På tilsvarende vis bør skolens lærere og vejleder være opmærksomme på særligt talentfulde elever, der måtte have brug for lærere eller vejlederes feedback og vejledning til at turde udfordre sig selv med fagligt krævende fagpakkevalg.

Udvidede fagpakker skal – som andre fagpakker – være orienteret mod brede videregående uddannelsesområder, typisk på universiteterne, fx til studier inden for fremmedsprog, økonomi eller naturvidenskab.

Det er ikke obligatorisk for den enkelte institution at udbyde udvidede fagpakker.

Konkrete eksempler på udvidede fagpakker

Fagpakke-model	Niveauer og løft ift. fagpakken	Antal undervisnings-timer i fagpakken	Antal timer til valgfag på B- eller C-niveau	Samlet timetal i fagpakke og til valgfag (samt hele uddannelsen)	Eksempel på fagpakkefag og valgfag
To fag på AA-niveau	To løft fra C- til A-niveau	500	valgfag C: 75	575 (samlet undervisningstid: 1955)	<u>Fagpakke:</u> biologi A, matematik A <u>Valgfag:</u> fysik C
Tre fag på AAB-niveau	Et løft fra B- til A-niveau, et nyt A-niveau og et nyt B-niveau	575	ikke krav om valgfag	575 (samlet undervisningstid: 1955)	<u>Fagpakke:</u> historie A, tysk A, filosofi B
Tre fag på AAB-niveau	Et løft fra B- til A-niveau, Et nyt A-niveau og et løft fra C- til B-niveau	575	Ikke krav om valgfag	575 (samlet undervisningstid: 1955)	<u>Fagpakke:</u> Engelsk A, tysk A, rel B
Tre fag på AAB-niveau	Et løft fra B- til A-niveau, et løft fra C- til A-niveau og et løft fra C- til B-niveau	500	valgfag C: 75	575 (samlet undervisningstid: 1955)	<u>Fagpakke:</u> engelsk A, samfundsfag A, matematik B <u>Valgfag:</u> psykologi C
Tre fag på AAC-niveau	To løft fra C- til A-niveau og et fag på C-niveau	575	ikke krav om valgfag	575 (samlet undervisningstid: 1955)	<u>Fagpakke:</u> kemi A, matematik A, informatik C
Tre fag på ABB-niveau	Et løft fra C- til A-niveau og to løft fra C- B-niveau	500	valgfag C: 75	575 (samlet undervisningstid: 1955)	<u>Fagpakke:</u> biologi A, matematik B, idræt B <u>Valgfag:</u> mediefag C
Tre fag på ABB-niveau	Et løft fra B- til A-niveau, et løft fra C- til B-niveau og et nyt B-niveau	450	Valgfag C →B: 125	575 Undervisningstid: 1955	<u>Fagpakke:</u> engelsk A, samfundsfag B, tysk B <u>Valgfag:</u> mediefag C→B*

* Forudsætter, at eleven har afsluttet mediefag C i løbet af det 1. år.

4. Projekt- og praktikforløb

Målet med projekt- og praktikforløbene på hf-uddannelsen er at understøtte uddannelsens professionsrettede perspektiver på en måde, så den faglige fordybelse øges i fagene, og så deres relevans i relation til de videregående uddannelser og jobs, som uddannelsen forbereder til, fremgår. Med ”projekt-” menes, at eleverne arbejder med problemstillinger knyttet til bestemte uddannelses- eller professionsområder, hvor viden og metoder fra fagene kan danne grundlag for løsninger. Med ”praktik-” menes, at eleverne arbejder med problemstillinger knyttet til bestemte uddannelses- eller professionsområder ved at gennemføre konkrete og velafgrænsede forløb på et relevant uddannelsessted, en institution, en organisation eller en privat eller offentlig virksomhed afhængigt af de lokale muligheder.

Et forløb kan således være enten det ene eller det andet, eller begge dele i samme forløb.

Projekt- og praktikforløb skal bruges til faglig fordybelse, dvs. til opfyldelse af nogle af de faglige mål i fagene. Eleverne skal arbejde med at løse reelle og virkelighedsnære problemstillinger i fag og faggrupper. Det kan ske gennem et projektforløb, hvor eleverne søger at løse problemstillinger, der er reelle eller virkelighedsnære problemer fx på de studier eller arbejdspladser, hvor fagets/fagernes faglige indhold anvendes. Hvis forløbet rummer praktik, kan eleverne gennem opsøgende og undersøgende arbejde på fx en virksomhed, i en organisation eller på en institution indhente viden, der yderligere kan bidrage til arbejdet med at løse en faglig problemstilling. Arbejdet med faglige og virkelighedsnære problemstillinger skal have relation til de videregående studier og de efterfølgende mulige professioner, som uddannelsen kan være orienteret mod. Gennem oplevelse af fagernes anvendelse i praksis skal eleverne opnå en større afklaring af eget uddannelses- og professionsvalg, øget motivation og større faglig fordybelse.

Uddannelsen skal indeholde mindst tre projekt- og praktikforløb. Ét projekt- eller praktikforløb i første semester, der skal understøtte elevens afklaring af hovedinteresse, herunder eventuelt valg af valgfag allerede fra andet semester. Ét projekt- eller praktikforløb i andet semester der skal understøtte valg af fagpakke, og mindst ét projekt- eller praktikforløb i tredje eller fjerde semester, der skal understøtte valget af videregående uddannelse.

Alle projekt- og praktikforløb skal være knyttet til mindst ét fag eller faggruppe og skal afrapporteres, drøftes og evalueres af en lærer. Afrapporteringen er skriftlig, men kan rummes i forskellige formater, hvor skriftlighed indgår: rapport, blog, PP-præsentationer, del af en større skriftlig aflevering mv. Forløbene skal bidrage til, at eleverne reflekterer over, hvad den erhvervede viden giver af perspektiver i relation til videregående uddannelse. Afrapporteringen af elevernes

projekt- og praktikforløb skal inddrages i den løbende vejledning af eleverne om fagvalg og videre uddannelsesvalg og kan med fordel samles i en portfolio.

Praktikforløb kan arrangeres af eleven selv eller af institutionen.

Eksempler på tilrettelæggelse af projekt- og praktikforløb

1. semester

Et projekt på fx 20 timers omfang, der inkluderer fx to obligatoriske fag/faggrupper. Eleverne arbejder individuelt eller i grupper. Forløbet skal understøtte elevernes afklaring af hovedinteresse. Fx kan der arbejdes med problemstillinger inden for et overordnet tema som 'karrieremuligheder': Hvordan afklares man som ung om sin fremtidige profession? Hvilke udfordringer står unge overfor, når de skal træffe karrierebeslutninger? Hvilke former for arbejdsliv peger forskellige professioner frem imod? Hvordan er udviklingen på det danske arbejdsmarked?

I undervisningen i dansk og historie kan eleverne fx arbejde med interviews og fortællinger om levet liv, i samfundsfag undersøge unges vilkår i dag for valg af karriere og i naturvidenskabelig faggruppe undersøge forhold vedrørende arbejdsmiljø. Der kan indgå virksomheds-, organisations- eller institutionsbesøg eller andre former for praktikforløb af kortere varighed.

Afreporteringen kan udover en faglig dimension have et afklaringsperspektiv for den enkelte elev. Man kan eksempelvis forestille sig, at eleverne skriver både en før- og en efterrefleksion om uddannelses- og karrierevalg i forbindelse med det pågældende projekt- og praktikforløb, og som evt. fastholdes i en form for logbog/portefølje/studiebog.

2. semester

Et projekt på fx 20 timers omfang hvori to obligatoriske fag/faggrupper deltager, fx biologi og samfundsfag. Projektet skal bidrage til afklaring af valg af fagpakke. Eleverne arbejder individuelt eller i grupper med en virkelighedsnær og aktuel problemstilling, der relaterer til et professionsområde, som institutionen udbyder fagpakker indenfor.

En konkret problemstilling kan være fremtidens fødevarer og fødevareproduktion. I naturvidenskabelig faggruppe kan der fx arbejdes med bæredygtig produktion og forarbejdning af fødevarer (fødevareteknologi), og i fx dansk, engelsk og samfundsfag kan der arbejdes med at udarbejde målrettet forbrugerinformation og kampagnemateriale om fremtidens fødevarer. Der kan indgå feltarbejde med besøg på lokale fødevarevirksomheder, landbrug og designvirksomheder.

Eftersom dette praktik- og projektforsløb også skal bidrage til valg af fagpakke, kan man forestille sig, at en del af afrapporteringen forfølger samme afklaringsperspektiv, som beskrives under første semester.

3./4. semester

Et projekt på fx 30 timer eller to mindre projekter på 10-20 timer med udgangspunkt i fagpakkens fag, eventuelt i samspil med et af de obligatoriske fag eller valgfag. Eleverne arbejder individuelt eller i grupper med en faglig og professionsorienteret problemstilling, der relaterer til et område, som deres fagpakke er rettet imod. Projektet skal bidrage til afklaring af elevernes valg af videregående uddannelse.

I en fagpakke rettet mod det pædagogiske område med fagene psykologi og samfundsfag kan der fx arbejdes med inklusion i daginstitutioner eller skoler. Eleverne kan opnå større faglig fordybelse ved at kombinere teoretisk indsigt med besøg på institutioner eller skoler, hvor de kan observere interaktion og interviewe lærere, pædagoger og børn. Alternativt kan man i samme fagpakke besøge en professionshøjskole med lærer- og pædagoguddannelser for at undersøge, hvordan man studerer begrebet 'inklusion'.

I en fagpakke rettet mod det økonomiske område med fagene erhvervsøkonomi og samfundsfag kan der fx arbejdes med service, kunderelationer og markedsføring. Eleverne kan kombinere teoretisk indsigt med besøg på servicevirksomheder som hoteller, restauranter eller turistkontorer, hvor de kan undersøge og udarbejde materiale om den valgte branche med fokus på eksempelvis oplevelsesøkonomi. Alternativt kan man besøge et erhvervsakademi inden for det økonomisk – merkantile område for at undersøge, hvordan man studerer servicebegrebet.

I en fagpakke rettet mod det tekniske område med fagene fysik og matematik kan der fx arbejdes med klima, teknologi og it. Eleverne kan kombinere teoretisk indsigt med besøg på fx vandværker og produktionsvirksomheder, hvor de kan undersøge og udarbejde materiale med fokus på eksempelvis energirigtigt byggeri og robotbaserede produktionssystemer. Alternativt kan man besøge et erhvervsakademi eller en professionshøjskole inden for det tekniske område for at undersøge, hvordan man her arbejder med ny teknologi.

Afrapporteringen for disse projekt- og praktikforsløb kan have form af en faglig rapport, hvortil der også er knyttet fordybelsestimer. Derudover kan der være en afklaringsdel, hvor eleverne

fortsætter den refleksion, som de har arbejdet med i de forrige semestre. Forløbet kan afsluttes med at eleverne eventuelt skriver en motiveret ansøgning til et uddannelsessted samt laver et cv.